

1. Navn på sykdommen

Genital herpes, kjønns herpes eller underlivsherpes.

2. Kort beskrivelse av sykdommen

Herpes er en virusinfeksjon som har vært kjent i over 2000 år. Det finnes ulike typer herpesinfeksjoner, de vanligste er herpes labialis (leppeherpes eller forkjølelssår) og herpes genitalis. Mellom 20- 30 % av den voksne befolkning har genital herpes.

3. Hva skjer i kroppen?

Herpes viruset blir værende i kroppen resten av livet etter at man er blitt smittet. Det ligger "sovende" i nerveceller ved ryggraden. Av og til kan viruset aktiveres og vandre ut i nervebaner til hud og slimhinner. Årsaken til aktivering av virus kan skyldes tilfeldig nedsatt immunforsvar som f.eks. en annen infeksjon, (forkjølelse, influensa), menstruasjon eller fysisk- eller psykisk stress og soling.

4. Hvilke symptomer har sykdommen?

De fleste som smittes får ingen plager. Dersom man får symptomer kommer disse 3 dager til 3 uker etter smitte, vanligvis innen en uke. Symptomene på førstegangsinfeksjon er ofte små væskefylte blemmer som raskt brister og gir ømme smertefulle sår. Det kan være vanskelig å late vannet pga smerter og allmenntilstanden kan være påvirket med feber og hovne lymfekjertler. Hos menn kan det komme utflod fra urinrøret. Hos kvinner kan utfloden fra skjeden øke. Uten behandling forsvinner symptomene i løpet av 2-3 uker.

Ved residiv-utbrudd får man ofte en betennelsesreaksjon i hud og slimhinner med rødhet, ømhet og hevelse, som resulterer i påfølgende blemmer og sår.

5. Hva forårsaker sykdommen?

Herpes labialis forårsakes oftest av herpes simplex virus type 1 (HSV 1).

Herpes genitalis forårsakes oftest av herpes simplex virus type 2 (HSV 2), men kan også forårsakes av HSV 1. Både herpes type 1 og type 2 smitter via væske i blemmer og sår, men smitte kan også overføres når det ikke er synlige tegn på herpes. Viruset kommer inn i kroppen gjennom hud/slimhinne kontakt. Genital herpes av type 1 kan man få via munnsex. Genital herpes av type 2 skyldes oftest smitte ved samleie. Man kan ha blitt smittet flere år før det første utbruddet av herpes viser seg. Det vanligste er at man smittes av en person som har få eller ingen symptomer og ikke vet at han/hun har herpes.

6. Hvordan stilles diagnosen?

For å få en sikker diagnose må legen ta prøve av et sår/blemme ved utbrudd.

7. Hvordan behandles sykdommen?

Det finnes i dag ingen medisin som fjerner herpesviruset fra kroppen. De medisinene som finnes kan imidlertid gjøre utbruddene mindre besværlige og kan også hindre utbrudd i å komme tilbake. Medisinen gis som tabletter til genital herpes. Skal medisinen ha noen effekt er det viktig at man starter så tidlig som mulig etter at utbruddet har startet. Etter et par dager har behandling ingen effekt. Man bør derfor oppsøke lege så fort man erkjenner symptomer og tegn på et førstegangsutbrudd av genital herpes. Ved tilbakefallsutbrudd har de fleste så lite plager at behandling oftest er unødvendig. Et fåtall pasienter får plager med hyppige og besværlige utbrudd. For disse pasientene kan det være aktuelt å bruke en tablett daglig som forebyggende behandling over en periode.

Selve sårene vaskes med vann og ved smerter kan man bruke Ibux eller paracetamol, ev. lokalbedøvende krem (lidocain). Ved smertefull vannlating kan dette gjøres i dusjen eller i badekaret.

8. Hvordan er forløpet?

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Tilbakefallsutbrudd er alltid mindre besværlige og blemmene er som regel mer avgrenset enn ved førstegangsinfeksjonen. Vanligvis opptrer blemmene og sårene på samme sted. Herpes type 1 i underlivet gir sjeldnere utbrudd enn genital herpes type 2.

9. Å leve med sykdommen

Det er umulig å forutsi hvor ofte utbruddene vil komme, men vanligvis får man flest utbrudd det første året. De fleste opplever at anfallshyppigheten synker med årene og man blir dermed også mindre smittsom.

10. Kilder for informasjon

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&trg=Container_6526&Main_6157=6530:0:25,5882&Container_6526=6430:26569::1:6533:4:::0:0

11. Ofte stilte spørsmål

Kan man smitte seg selv til andre steder?

Faren for å overføre viruset til andre steder på kroppen er størst under det første utbruddet. Da har man ennå ikke fått immunforsvar mot infeksjonen, og man kan smitte seg selv f. eks til lår, fingre, eller til andre steder. Det er derfor viktig med god hygiene. Ved senere utbrudd er smitterisiko til andre steder av kroppen liten. Du behøver ikke være urolig for å smitte andre ved vanlig sosial omgang hvis du overholder vanlig hygiene.

Kan behandlingen ha bivirkninger?

Det er liten risiko for bivirkninger. Det er ikke rapportert at behandlingen gjør herpesviruset motstandsdyktig mot antiviral behandling hos ellers friske individer.

Kan man være blodgiver hvis man har herpes?

Ja. Herpesvirus kan ikke overføres via blod.

Påvirker herpes muligheten for å få barn?

Nei, herpesvirus har ingen innflytelse på verken kvinners eller menns evne til å få barn.

Hva hender dersom jeg har herpes og blir gravid?

Det er ikke farlig for barnet at moren har tilbakefalls-utbrudd av herpes under graviditeten, men under selve fødselen kan barnet smittes. Det kan derfor for noen være aktuelt å ta forebyggende medisin i slutten av svangerskapet. Informer derfor din lege eller jordmor om at du har herpes. Førstegangsinfeksjon hos moren mot slutten av svangerskapet utgjør den største faren for at det nyfødte barnet skal smittes. Så hvis din partner har herpes (og ikke du) bør dere bestille time hos lege for rådgivning.

Hvordan påvirker herpes mitt sexliv?

Genital herpes er en vanlig infeksjon. Nesten hver tredje nordmann er smittet. De fleste har lite eller ingen plager. På tross av dette er det ikke uvanlig at sykdommen vekker følelser av skam og skyld hos den som har symptomer. Det kan da hjelpe å snakke med en som kan noe om herpes, det være seg lege, sykepleier eller en venn.

Må jeg fortelle min partner at jeg har herpes?

De fleste forhold bygger på åpenhet og tillit. Det kan likevel være vanskelig å fortelle partneren at man har genital herpes, særlig i starten av et forhold. Dersom du velger ikke å informere din partner, bør dere bruke kondom.

Kan herpes forveksles med andre sykdommer?

Svie, kløe og ubehag hos kvinner kan skyldes andre ting slik som f.eks soppinfeksjon eller skjedekatarr. Eksem på kjønnslepper eller på penishodet kan mistolkes som herpes. Sårdannelse kan også skyldes mere sjeldne sykdommer slik som syfilis. Det er derfor lurt å oppsøke lege for å bekrefte en eventuell mistanke.